

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת שמיני תשפ"ד

העולם האמיתי

תוכן

א' - תכליתו של הצער / א

ב' - הנחמה הגדולה / ד

והיא - אלישבע בן עמינדב, אשת אהרן הכהן. עבודה היא זה יום מיוחד ביותר, ממש 'מעין עולם הבא'. היא זכתה להיות אשתו של הכהן הגדול, והיא ראתה הצלחה שאף אשה אחרת לא ראתה, לא לפני ולפניה ולא אחריה. היא היתה נשואה לכהן הגדול שזכה ללבוש את מלבושי הזהב המרהיבים - בגדים מעוטרים באבנים טובות, שנועדו לעבודת ה' לפני ולפנים, ולא זו בלבד, אלא שבעלה אף היה נביא ה'.

והבנים שלה? אה, איזה נחת! היו לה ארבעה בנים - נדב, אביהוא, אלעזר ואיתמר - כולם נבחרו לעבוד במשכן, ולסייע לאביהם בעבודת הקודש. היה זה חלומה של כל אם! היא התהדרה בגדולתם של בעלה ובניה, אך היא ידעה שזו רק ההתחלה, שהרי הצאצאים שלה עתידים להנות לעד מזכויות מיוחדות אלה! משפחת הכהונה היוצאת מחלציה, תמשיך - דור אחרי דור, לנצח נצחים. היתה זו הצלחה שאף אשה אחרת לא זכתה להנות ממנה.

מוקפת באושר

למען האמת, אלישבע בת עמינדב זכתה אף ליותר מכך. בנוסף לגדולתו של בעלה, הרי שגיסה היה המלך של האומה היהודית. זה כשלעצמו הוא כבוד וגדולה. "אחיו של בעלי הוא משה רבינו, מנהיג אומתנו. והוא מדבר עם ה' פנים אל פנים". גיסה היה הנביא הגדול ביותר שקם אי פעם. ובנוסף לכל זה, אחיה הדגול, נחשון בן עמינדב, שימש כראש נשיאי שבטי ישראל.

וביום השמיני הזה, כל אותן תחושות פאר ושמחה התקבצו יחד לנגד עיניה. הכל הסתכם ביום זה של השראת השכינה, כאשר השכינה הופיעה בתוך המשכן; בעלה ובניה עתידים לשרת בבית זה שאותו ייחד הקב"ה לשמש כביתו, וכל זה קורה תחת הנהגתו של גיסה, המלך, כמו גם אחיה נחשון, מנהיגם של הנשיאים. כך שבעוד היום השמיני היה יום של שמחה אדירה עבור

א' - תכליתו של הצער

יום של עשר עטרות

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי" (ויקרא ט, א) - בתחילתה של פרשת שמיני, אנחנו פוגשים את היום הגדול והנהדר, יום הקמת המשכן. המשכן - ביתו של השי"ת, הוקם סוף סוף כאן בעולם. עם ישראל עמד לזכות לתהילה הבלעדית של השראת שכינתו יתברך ביניהם. היום השמיני היה יום של פאר והדר, של אושר גדול, עבור עם ישראל.

מעטים היו הימים - או יותר נכון לא היו בכלל ימים - שמחים יותר מהיום הזה. והגמרא (שבת פז, ב) אומרת שיום זה "נטל עשרה עטרות" - עשרה כתרים של פאר והדר ניתנו ליום הזה - היום המרומם ביותר בהיסטוריה שלנו. השכינה הקדושה - נוכחותו של ה', ירדה כעת ושכנה ביניהם, ועם ישראל יצא מכליו מרוב שמחה. "וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה'... וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם" (שם פס' כג-כד).

נצייר לעצמנו את הדבר הזה: אומה של מיליונים - מיליוני אנשים נשים וטף - זועקים בהתלהבות גדולה לנוכח מראה השכינה. כולם עומדים יחד ועדים למעמד רב-החשיבות הזה, והיה זה מראה מחשמל! הלא זה היה הדבר שבו הם חשקו יותר מכל - לחזות בעיניהם שה' בחר לשכון בתוכם לעד. הם התרגשו עד לשד עצמותיהם. היתה זו חוויה יוצאת מן הכלל - שמחה והתרגשות שלעולם לא יחזרו על עצמם. זה היה היום הגדול של "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי" - אחד הימים השמחים ביותר בהיסטוריה של אומתנו.

האשה המאושרת ביותר

המדרש (תנחומא פרשת שמיני אות ב) מציין שהיתה אשה אחת שהתמוגגה מאושר יותר מכל אדם אחר,

פירושו של דבר 'מאוווווווווווו'! זאת אומרת טוב אינסופי! טוב באופן יוצא מן הכלל! הקב"ה אינו מעניק את החותמת 'טוב מאוד' אלא אם כן מדובר במשהו מאוד, מאוד, מאוד - ולעולם לא נפסיק לומר את המילה 'מאוד' - טוב. עד כדי כך העולם שלנו טוב!

נמצא אפוא שמצד אחד אנחנו אומרים שה' הוא כולו חסד, ושהוא טוב מאוד מאוד מאוד, אולם מצד שני, החסד הזה לא תמיד ניכר לעינינו. שהרי אלישבע, אשתו של אהרן הכהן, לא ראתה את אותו 'טוב מאוד' שלו ציפתה. וככה זה אצל רובנו - גם אנחנו לא רואים את זה, כי ה' מנסה תמיד את האושר שלנו, באמצעות מידה מסוימת של צער.

כמעט תמיד אנחנו מתפכחים מהצלחותינו בחיים על ידי הקב"ה, בדרך כזו או אחרת. אנחנו לא עשירים כפי שהיינו רוצים, איננו נהנים כפי שהיינו רוצים להנות, ורובנו מרגישים שאין לנו את כל מה שהיינו רוצים. תמיד יש איזה צער שמזדחל אל תוך חיינו. אנחנו נושאים טינה נגד אנשים מסוימים; מרגישים שעשו לנו עוולה. לא מעריכים אותנו; מזניחים אותנו, וכן הלאה וכן הלאה - יש כל כך הרבה דברים שמאמללים את האדם. ואל תחשבו שרק אצלכם זה כך, או רק אצל חלק מסוים מהאוכלוסייה. לא ולא - כל אחד חווה צער כזה או אחר. כך שהשאלה שאותה שאלנו היא בהחלט שאלה טובה: מה קרה ל'טוב מאוד' של הקב"ה?

עולם הזה אינו המטרה

כדי להבין את הנושא הזה, הבה נלמד קטע מדברי הרב'ה שלנו, המסילת ישרים. המסילת ישרים, בפרק א', מבקש להנחיל לנו עד כמה חשוב לכוון את מחשבותינו אל העולם הבא. הוא מתחיל כך: "ותראה באמת שכבר לא יוכל שום בעל שכל להאמין שתכלית בריאת האדם הוא למצבו בעולם הזה". המסילת ישרים מזהיר אותנו: שימו לב - העולם הזה אינו המטרה שלכם. אתם שומעים? העולם הזה הוא כל כך טוב, עד שהמסילת ישרים ראה צורך להזהיר אותנו שלא נטעה בו. חיינו מלאים בכל כך הרבה שמחה ואושר, בכל כך הרבה הנאה ותענוג, במידה כזו שהיתה עלולה להטעות את האדם ולגרור לו לחשוב שהעולם הזה הוא תכלית הכל! ולכן דואג המסילת ישרים ליידע אותנו שזה לא אמיתי, וכי העולם הזה הוא עולם חולף ומתעתע.

ומסביר הרמח"ל כך: "כי מה הם חיי האדם בעולם הזה, או מי הוא ששמח ושליו ממש בעולם הזה, ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, ורהבם עמל ואון. בכמה מיני צער וחלאים ומכאובים וטרדות, ואחר כל זאת - המוות".

הראו לו מישהו שאין לו צער ומכאובים בחייו! אין מציאות כזו! האכזבות, הבעיות, הזעזועים - הם תמידיים. כל משפחה, כל יחיד ויחיד, סובלים בעולם

עם ישראל כולו, הרי שאשה מאושרת זו התמוגגה משמחה יותר מכל אחד אחר.

המכה הגדולה

אך שמחה זו באה לקיצה. שמחתה - שמחתה של האומה כולה - עמדה להיפגם על ידי הטרגדיה האיומה ביותר שעלולה להתרגש על אמא. שכן באותו יום - היום השמיני - שנים מבניה שנכנסו לעבוד במשכן, הוכו על ידי אש שירדה ממרומים ושרפה אותם. "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'" (י, ב). אי אי אי! איזה צער נורא! טרגדיה איומה, שתפגום לעד בזכרונו של היום הגדול הזה.

רובנו, כאשר אנחנו לומדים על האירוע הנורא הזה, פוטרים אותו כתקלה מצערת שהתרחשה בזמן הכי לא מתאים. אנחנו מושכים בכתפינו ומביעים צער על מה שארע. "קשה להבין את דרכי ה' - לחשוב שיום כל כך נפלא, יום הדור ומפואר, ייהרס על ידי טרגדיה שכזו!" ככה אנחנו רגילים לחשוב. אולם כעת נלמד שלא היתה זו תקלה, לא היתה כאן כל טעות.

המדרש תנחומא (שם) מייחס ל"יום השמיני" הטרגי הזה, פסוק מסוים, וכדאי לנו להטות אוזן, כי כעת השי"ת מדבר אלינו, ומגלה לנו את אחת הדרכים היסודיות שבהן הוא נוהג עימנו בעולם הזה: "אֲמַרְתִּי לְהוֹלִלִים אֶל תְּהַלְּוּ" (תהילים עה, ה) - 'אמרתי להוללים - לאלו שצוהלים ושמחים, אל תהולו - אל תשמחו יותר מדי'. הקב"ה נותן לנו כאן פקודה, כיצד אמור להתנהל העולם הזה, ואומר: "איני רוצה שבני אדם יהיו יותר מדי שמחים".

פירושו של דבר הוא שאצל כולם, גם אצל הצדיקים הגדולים ביותר כמו אהרן ואלישבע, ישנו רכיב מסוים שאותו הקב"ה דואג להכניס לחייהם, רכיב, שהינו חיוני עבור הצלחתם במפעל חייהם. ולרכיב הזה קוראים צער. כן, צער! צער הוא דבר חיוני עבור החיים. ולכן אומר השי"ת להוללים לא לשמוח יותר מדי.

עולם חסד

והנה, אין ספק שאמירה זו מעוררת אצלנו תמיהה גדולה ביותר. אתם הרי יודעים, בפרט אם אתם באים לכאן, שבבית מדרשנו אנחנו משתדלים לחיות את חיינו בהתאם לעיקרון של "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" (תהילים פט, ג) - הקב"ה ברא עולם של חסד. אנחנו יודעים שהקב"ה הוא טוב ומטיב - זהו הדבר הראשון! זהו יסוד בסיסי שמוטל עלינו להחדירו אל תוך עצמותינו - שהקב"ה ברא הכל במטרה להיטיב ולהתחסד.

אמרתי שזה "הדבר הראשון", כי למעשה זוהי נקודה שלמדנו כבר בתחילת ספר בראשית: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא). לא רק שהכל טוב, אלא טוב מאוד! וכאשר השי"ת אומר 'מאוד',

שלמה בעולם הבא, עדיין עלול לחשוב שגם העולם הזה הוא מטרה בפני עצמה.

סודו של הצער

וזהו אחד ההסברים החשובים ביותר לכל האכזבות וכל מיני הצער שאנו מוצאים כאן בעולמנו: העולם הזה אינו המטרה הסופית, ואנחנו זקוקים לתזכורות על כך. אנחנו זקוקים לתזכורת שיש עולם אחר, עולם שבו התענוג ימשך לנצח נצחים. אותו תענוג יהיה כזה שלעולם לא נתעייף ממנו; אנחנו נשמח תמיד בתענוג הזה, והוא ימשך לנצח נצחים.

מה שהתרחש אפוא ביום השמיני לא היה תקלה כלל וכלל, אלא חלק מתכנית הנצח של השי"ת בעולם, להזריק צער אל תוך השמחה הגדולה. והמטרה היתה ללמד אותם, בו בזמן שהם חשים שמחה עילאית, שמוטל עלינו להמשיך ולהתרכז בעיקרון שהשמחה האמיתית והטהורה שמורה לעולם הבא. יהיה חטאם של נדב ואביהוא אשר יהיה, הרי שגורלם החמור והצער שהוא גרם לכל - כבר נגזר מראש, וזאת בכדי ללמד את עם ישראל, לנצח נצחים, את הלימוד הזה, בעל החשיבות העליונה - הלימוד הגדול והיסודי של העולם הבא.

היתה זו תכנית שטווה הקב"ה במיוחד עבור היום המאושר הזה - שעם ישראל יזכר אודות האושר האמיתי שעבורו הם חיים, אודות תכליתם האמיתית בחיים. דוקא הצער שמגיע בתוך כל השמחה, הוא זה שמדגיש בצורה הטובה ביותר את הלימוד הגדול של העולם הבא. הקב"ה מדבר "להוללים" - שזה אנחנו - הוא מדבר אלינו כל הזמן, ואומר לנו "אַל תְּהַלְּלוּ" - אל תלכו לאיבוד בשמחה הממכרת של העולם הזה. זיכרו שאתם נמצאים כאן רק כדי להתכונן לעולם הבא.

מדי הרבה טוב זה לא טוב

זוהי כוונת המדרש בתארו בארבע מילים כיצד יום כל כך מאושר הפך ליום כל כך טרגי: "שאין השמחה ממתנת לאדם" - 'ממתנת' היינו נשארת באופן קבוע - השמחה של העולם הזה לא תימשך לעד, והוא שצוהל היום, לאו דוקא שגם מחר היא יהיה במצב זה. וכמו שאומר הפסוק בקהלת (ב, ב): "לְשִׁחוק אֲמַרְתִּי מְהוֹלֵל" - "מְהוֹלֵל" פירושו שמחה ועליצות, והקב"ה אומר: "אם יש אדם שצוהל בעולם הזה, אם הוא עובר את העולם הזה בעליזות ובשמחה, ובתוך כך מסתבך ושוקע בהצלחות העולם הזה, אזי אני אומר לו: 'זהו, זה מדי הרבה; זה לא טוב לך'. איני יכול לאפשר לאדם ללכת לאיבוד בתוך כל השמחה הזו, בתוך תאוותו להשיג שמחה וסיפוק בעולם הזה, כי בכך הוא מכלה את חייו לריק".

אחרי הכל, אנחנו נמצאים כאן לפרק זמן של שבעים-שמונים שנה בלבד; אולם הכל נראה כל כך קבוע, עד

הזה בדרכים רבות כל כך - ואני מכיר את זה מקרוב. אני מקבל שיחות טלפון כל הזמן, אנשים גם מצלצלים בפעמון דלת ביתי, כך שאני יודע הרבה יותר מכם על הנושא. בעיות פרנסה, שלום בית, שידוכים, מחלות, מריבות עם השכן ועם השוויגער, חובות, וכל מה שאתם יכולים להעלות על דעתכם - ולא רק. החיים מלאים בקשיים אצל כולם, וגם אותם 'ברי המזל' בעולם הזה, סובלים בעולם הזה.

גם אילו היה אדם שהיה חי חיים ארוכים ושלווים, ללא כל מפריעים ובעיות, הרי שהשלב הסופי של החיים כמעט תמיד מלא בצרות. כאשר חיי האדם מתקרבים לקיצם, יש מחלות וחוסר ודאות. אני מתאר לעצמי שבשלב הזה החיים כבר לא כל כך מהנים. היתכן שזהו ה'טוב מאוד' שאלי שאלו שאף כל חייו?

מועדון שכזה

אחרי כל אותן 'הנאות', מה מצפה לנו בסוף? העפר הלח והקריר של הקבר. אי אי אי! הקבר! אותה מחשבה שאנחנו תמיד דוחים, ומקווים שנצליח להתעלם ממנה לעד! הרי רק אנשים אחרים מתים - לא אני. יש משהו שנקרא 'חבר'ה שטארבערס' - מועדון המתים, וכולם אוהבים לדמיין שהם יוכלו לטעון: "מעולם לא הצטרפתי למועדון הזה!" זו צורת החשיבה שלנו.

מכאן ההוכחה - אומר המסילת ישרים - שמוכרח להיות שהקב"ה הכין עבורנו מציאות אחרת, עולם שבו הבטחת ה'טוב מאוד' תתמש במלואה. כי על אף שהעולם הזה הוא טוב, ואפילו טוב מאוד, ואפילו טוב מאוד מאוד, ועוד אלף פעמים מאוד - אבל אחרי הכל, הוא מוגבל. תמיד הוא יסתיים בסוף. התכלית הסופית של הבטחת ה'טוב מאוד', תהיה רק בעולם הבא. רק האושר של העולם הבא יהיה כזה שלעולם לא ייגמר, ורק שם תבוא הנשמה על סיפוקה.

והנה, עלינו להבין שהמסילת ישרים אינו מדבר כאן לאנשים שיש צורך לשכנע אותם בדבר קיומו של העולם הבא. דבריו מכוונים אל בני התורה, אל אלו שכבר מאמינים בעולם הבא. הוא מדבר אל אנשים שנוולדו לתוך הסביבה הזו - אנחנו מדברים כאן על תקופה של לפני למעלה ממאתיים שנה - סביבה שבה העולם כולו, כולל הגויים, קיבל את העיקרון של החיים לאחר המוות.

אבל לא מספיק להאמין! לא מספיק לחתום על הצהרה לפיה: "הריני מאמין באמונה שלמה בעולם הבא" - וזהו, נגמר הסיפור. לא! זה רק השלב הראשון. הרי שדברי המסילת ישרים לא נועדו כדי לשכנע אותנו בדבר **עצם קיומו** של העולם הבא, אלא על מנת להדגיש בפנינו **שהעולם הבא הוא התכלית האחת והיחידה של חייו כאן בעולם הזה**. כי אפילו מי שמאמין באמונה

רוצה להטעות אף אחד. כי העולם הזה לא נועד כדי לחפש את האושר.

על אף שכאמור, העולם הזה אכן מלא באושר, אולם מי שיקרא את הכותרת עלול לחשוב שאושר הינו מטרה בפני עצמה. אך לא - המטרה של העולם הזה היא לחפש הישגים, לחפש שלמות - בשביל זה הגענו לעולם.

הנאה עם גבולות

לכן מכין הקב"ה את הטיפולים השונים הללו עבור כולם; אין ברירה. כי כש'טיפול הצרות' הזה גורם לאדם לחשוב על העולם הבא, למעשה הטובה הגדולה ביותר שתיתכן. כשאנשים רואים שאין בעולם הזה מושג של שמחה מושלמת, והם אף מבינים מדוע זה כך, זו כבר שלמות של הנפש.

לכן חשוב כל כך שה' יזכיר לנו שהעולם הזה לא נועד עבור תענוג והנאה. למרות שיש הרבה תענוג והנאה בעולם, הרי שישנו עולם מיוחד שנועד כל כולו למטרה זו - כדי להנות. העולם הבא עוצב במיוחד עבור הנאה - זהו עולם של אושר מוחלט. וזוהי נחמתנו הגדולה של חיי העולם הזה - **שהעולם הזה אינו תכלית הכל!**

כמו שאומר דוד המלך ע"ה אמר, כאשר באו עליו כל מיני קשיים: "אם אִמְרָתִי מְטָה רָגְלִי" - כשראיתי שאני עומד להחליק, "חֶסְדְּךָ ה' יִסְעֵדְנִי" - החסד שלך ה', היה זה שסייע לי. ה', קראתי אליך וביקשתי את חסדך' אומר דוד, ופעמים רבות כך אכן היה. ודוד ממשיך: "בְּרֵב שְׂרָעֵפִי בְּקִרְבִּי" - לדוד היו מחשבות, דאגות מפני הבאות. הוא עמד בפני סכנה על כל צעד ושעל. שאול רדף אחריו עם אנשים חמושים; הוא ניסה לארוב לו, ודוד הוצרך להתחבא במערות כמו חיה נרדפת, בנקיקים ובמערות. היו לו דאגות תמידיות. ומה הוא אמר? "בְּרֵב שְׂרָעֵפִי בְּקִרְבִּי" - בגלל אותן דאגות שהיו בקרבי, "תִּנְחֹמְךָ יְשַׁעְשְׁעוּ נַפְשִׁי" - התנחומים שלך ה', הם אלו שהביאו לי שמחה. איזה תנחומים? איפה תנחומים?

הנחמה האחת והיחידה

התשובה היא: דוד חשב על העולם הבא! הוא ידע כיצד לעשות שימוש בצרות של העולם הזה. הוא ידע שאחת המטרות החשובות ביותר של הצער היא לגרום לאדם להרפות מעט את אחיזתו בעולם הזה. הוא עשה אפוא שימוש בכל הצרות שהתרגשו עליו ויצר לעצמו שכל שהיה 'עולם הבא' דיג'. רק אדם שפיתח ראש 'עולם הבא' דיג' מסוגל להתמודד עם סערות העולם הזה, ולהחזיק את ראשו מעל למים.

התקשר אלי כעת יהודי שאיבד את בנו, ואמר לי שהוא ורעייתו מעוניינים לשוחח אתי. והנה, על אף שבוודאי יש מבחר של מילות נחמה שאני יכול לחלוק עמם, אולם הנחמה האמיתית היא רק הנושא שעליו אנחנו מדברים כאן. העולם הזה הוא מקום שבו כולם

שמתחילים להרגיש שהעולם הזה הוא מטרה בפני עצמה - ובכך האדם מחמיץ את ההזדמנות שמעניקים לו החיים. אז הקב"ה שולח לו תזכורות. הוא מצוה עליו "אל תהלך", והוא מכניס לתוך חייו רכיב של צער.

אשר על כן, כאשר אנו לומדים את פרשת השבוע וקוראים אודות הטרגדיה הגדולה שאירעה ביום המאושר הזה, אנחנו מבינים שהיתה זו תכניתו של הקב"ה, להזריק צער אל תוך היום המאושר ביותר בהיסטורית העולם. הקב"ה מביא תמיד על האדם חוויות שנועדו לפכח אותו. וכוונתו בזה היא היסוד הגדול שנתבאר - למתן את השמחה וההצלחה בחיים כדי לעודד את האדם לשים את מבטו ומגמתו בחיי העולם הבא.

ב' - הנחמה הגדולה

שומרים על המיקוד

כידוע, אחת ההפתעות הגדולות שחווים ילדים קטנים היא כאשר הם מגלים עד כמה אמם מסוגלת להיות 'אכזרית' כלפיהם. ניקח לדוגמא ילד קטן שקיבל מטבע של רבע דולר. רבע דולר! הוא מרגיש על גג העולם! הוא ניגש לחנות וקונה שתי סוכריות על מקל. הוא חוזר הביתה שמח ומאושר, אולם ברגע שהוא נכנס הביתה, אמו חוטפת לו אותם מהיד. הוא לא מצליח להבין איך יתכן שאמו, שתמיד כל כך מתחשבת וטובת לב, כעת מתנהגת כלפיו באכזריות. הוא לא מבין שכעת הגיע זמן הארוחה, ואמו אינה רוצה שהתיאבון שלו לאוכל מזין יתקלקל, ולכן היא מונעת ממנו מיני מתיקה.

כך גם הקב"ה צריך מדי פעם לקחת מאיתנו את הדברים שגורמים לנו אושר, כדי שלא נאבד את ה'תיאבון' למה שיגיע אחר כך, וכדי שנישאר ממוקדים באושר הגדול שאליו צריכים אנו לצפות תמיד - האושר של העולם הבא.

הספר שלא נכתב

מדי הרבה הצלחה - זה לא בריא. זה כמו לאכול מדי הרבה ממתקים. אי אפשר לחיות על סוכר; הגוף שלנו חייב חלבונים וכן את כל שאר החומרים המזינים, כמו גם ויטמינים. צריכים גם מעט מרירות בחיים. וזה מה שמלמד אותנו המדרש - הוא ממחיש לנו את הלימוד החשוב הזה, שאסור לנו לצפות שחיינו יהיו מלאים אך ורק באושר ובתענוגות.

פעמים רבות עלה בדעתי לכתוב ספר בשם "החיפוש אחר האושר". יש בידי חומר רב על הנושא, ואין לי ספק שזה יהיה ספר טוב ביותר, כי העולם שלנו הוא מקום של אושר גדול. אבל לא כתבתי את הספר הזה, כי איני

מאוד אצלם. יתכן ותתווכחו אתי, אבל אני אומר לכם שרבים מאוד מאיתנו נכנעו כמעט לחלוטין ליצר הרע.

אני יכול להוכיח לכם זאת בין רגע, באמצעות ניסוי פשוט: הבה נאזין לשיחותיהם של יהודים שומרי תורה. הם מדברים רק על העולם הזה. והם מדברים על זה המון! לפרטי פרטים - עם כל הפרטים של העולם הזה'דיג'. יושבת לה ילדה קטנה על יד אמה, ושומעת אותה משוחחת בטלפון. מה היא כבר שומעת? פאות! פאה מהסוג הזה או הסוג הזה. ושמלות! האמא מתלוננת ומספרת כמה קשה היה לה למצוא שמלה. "לא הצלחתי למצוא שמלה בשום מקום. הסתובבתי בכל העיר" היא מספרת. עד שסוף סוף היא מצאה את מבוקשה במקום 'מיוחד במינו': מעבר לפינה. לפעמים הנושא הוא מתכונים, לפעמים איפור. כל מיני נושאים של העולם הזה. הילדה יכולה לשבת על יד אמה במשך אלף שנות שיחות טלפון, והיא כנראה לא תשמע אזכור של עולם הבא - אפילו לא פעם אחת.

איפה סבא?

ואני חושש שהמצב לא יותר טוב אצל האבא. איני מדבר כעת על אבא שהוא מומחה ליינות ושאר משקאות חריפים, כזה שמחזיק ברשותו מזווה מלא בסוגים שונים ומגוונים של משקאות - והוא גם זוכר את השמות של כולם! אני לא מדבר על זה כעת. אדם כזה כבר מכר את עצמו לחלוטין לעולם הזה.

אני מדבר כעת למובחרים ביותר, לסלתה ושמנה של היהדות התורנית. לאבא שיושב יחד עם בניו סביב השולחן ומדבר דברי תורה. אם הוא תלמיד חכם, הוא יאמר כמה פלפולים, ואם לא, הוא יאמר איזה ווארט טוב על הפרשה. אבל עולם הבא? נדיר למצוא מי שידבר על הנושא הזה. אפשר לפעמים לשבת על יד שולחן במשך עשרים שנה, ולא לשמוע אפילו אזכור אחד של העולם הבא. ילדים קטנים גדלים מבלי לדעת אפילו שיש דבר כזה. אלא אם כן מישהו נפטר, ואז מספרים לילדים ש"עכשיו סבא נמצא בעולם הבא". אבל אפילו אז, הילד חושב, "מה? איפה?" כי אף אחד לא מדבר על זה. ויש לכך סיבה טובה - היצר הרע מעוניין יותר מכל שנושא זה לא יוזכר כלל.

עלינו לעשות אפוא כל שביכולתנו לא ליפול אל תוך המלכודת הזו של היצר הרע! עלינו לשים לב לשוחח על העולם הבא בשולחן שלנו. צריך לתכנן מראש, בחכמה ובערמה. "איך אצליח להשחיל את הנושא הזה של העולם הבא היום?" ולאחר שנצליח, נתחיל לתכנן את הארוחה הבאה.

ויתירה מזאת - כמה זמן צריך לחכות כדי לשמוע אזכור של הגיהנם בשולחן יהודי? זה שולחן יהודי - שולחן שבו האב ובני משפחתו משוחחים על גן עדן וגיהנם! והאב מזכיר תמיד לכולם ש"מחר לקבל שכרם"

מאבדים משהו, אך אל לנו לתת לעולמנו להתמוטט בעקבות מה שאירע לנו. כאשר עיקר ההתמקדות בחיים הם חיי העולם הזה, הרי שגם אם האדם מאמין באופן שטחי בעולם הבא, אבל הוא חי את חיינו בעולם הזה מתוך הרגשה של קביעות, אז העולם באמת הופך עבורו לאכזבה. הכל הופך לשחור, הכל מתמוטט והופך לכלום.

הכח להתמודד

אולם כאשר אהרן ואלישבע איבדו את שני בניהם באותו "יום השמיני" - הם לא התמוטטו, משום שהם הבינו את טבעו של העולם הזה, וידעו שזהו עולם של אכזבות. הם התרכזו במחשבה שהם עתידים לשוב ולראות את בניהם. הם ימשיכו לעבור בהצלחה בעולם הזה - שאינו אלא פרוזודור בן שבעים או שמונים שנה - ולאחר מכן הם יזכו לפגוש שוב את בניהם בעולם הנצח.

זהו יסוד שכל אחד צריך לדעת ולזכור אותו. אי אפשר לצלוח את הקשיים של העולם הזה - מאכזבות קטנות ועד טרגדיות אדירות ח"ו, אלא אם כן מוכנים מבעוד יום עם המבט הנכון של התורה. רק מי שחי עם עולם הבא בראש, הוא זה שיצליח לעבור את כל המשוכות שהחיים מביאים בכנפיהם. כי הוא יודע שבעולם הבא הוא יגיל וישמח. הוא יודע ששם הוא יקבל את שכרו הצודק והנצחי, ולא משנה אילו צרות יעברו עליו בעולם הזה - קטנות או גדולות.

מלחמתו של היצר הרע

מטעם זה כותב החובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) שמבין כל יסודות האמונה שהיצר הרע מנסה להחליש אצלנו, הוא מתקיף בראש ובראשונה את האמונה בעולם הבא. כי הוא יודע שזהו יסוד חיינו, והמטרה שלשמה אנחנו נמצאים כאן.

מכל שאר הדברים הוא מוכן להתעלם - להאמין בה', בסדר; להאמין במתן תורה, בסדר; להאמין ביציאת מצרים, בסדר; להאמין בתורה שבעל פה, בסדר; להאמין בכל מילה בגמרא, בסדר; מצידו תאמין בהכל! אתה יכול אפילו להאמין ברב'ה, בצדיק! העיקר שתהיה חלש בתחום אחד - כשזה מגיע לאמונה בעולם הבא.

"תתרפה בנושא הזה", אומר היצר הרע. "אל תדבר על זה. תתבייש להזכיר את זה". כי העולם הבא הוא הכל! אם היצר יצליח להחליש את הכרתנו בעולם הבא, אזי כל השאר נופל מאליו. מי שחלש באמונתו בעולם הבא, הוא חלש גם בלימוד התורה, בקיום המצוות - הכל נחלש כשהעולם הבא אינו נמצא באופן תדיר בקדמת מחשבותינו.

מה ששומעים הילדים

ואני רוצה לומר לכם משהו - היצר הרע עושה עבודה טובה. יש די והותר יהודים שומרי תורה שיסוד זה חלש

יכול לעשות כך וכך". לא היה שם שום דבר מלבד אכזבה. כל מה ששמעו שם זה רק תלונות.

אבל אז ראיתי איש זקן אחד שישב בפניה, יהודי הדור פנים בעל זקן לבן, שישב על יד שולחן עם גמרא פתוחה. והוא היה עסוק! הוא התכוון לעולם הבא. הוא היה עסוק בלחזור על כל מה שלמד במשך חייו. והוא היה האדם המאושר ביותר בבית אבות! הוא היה עסוק בהשגת עוד ועוד הישגים, כי הוא ידע שיש לו מטרה ותכלית. הוא היה מאושר, כי אף אחת מאכזבות החיים לא אכזבו אותו! הכל עובד בדיוק לפי התכנית, וכעת הוא התכוון לממש את פירות עמלו. הוא היה עסוק בספירת 'אגרות החוב' שלו טרם לכתו לבנק, על מנת לוודא שהוא לא שוכח לקחת אתו אף אחת מהם. הוא היה אדם מאושר!

מדיבורים למעשים

הוא היה מאושר - ולא בגלל שהוא חיפש אושר כל החיים, אלא משום שהוא קיבל את מהמורות החיים כפי כוונתו יתברך - כתזכורות מאת ה' להישאר ממוקדים במטרה האמיתית. הוא הבין את הלימוד החשוב של "אל תהלו"; הוא ידע לא ללכת לאיבוד בתוך האושר של העולם הזה, וזו הסיבה שהוא היה כל כך מאושר.

אז במקום לדבר על להיות אנשים גדולים, עלינו לעשות משהו בנידון. יש אנשים שמדברים על לעשות דברים, אבל אנחנו נתחיל מיד לחשוב על העולם הבא. ביחד נפתח ב'תכנית עולם הבא'. אנחנו הולכים להקדיש שלושים שניות מדי יום כדי לחשוב על העולם הבא, ונזכיר לעצמנו שחינו בעולם הזה אינם אלא הכנה לחיי העולם הבא. במשך חצי דקה, נזכיר לעצמנו שהעולם הזה אינו אלא פרוזדור, מקום לסדר את החפצים, בפני העולם הבא.

בכל יום, הקדישו שלושים שניות - על השעון - כדי לחשוב על העולם הבא. בין אם אתם מצטופפים ברכבת התחתית, נוהגים ברכב לעבודה, או אפילו עומדים במעבר חציה וממתנים לרמזור ירוק - הביטו בשעון וסיפרו שלושים שניות שבהם תתרכזו בעולם הבא, וחיטבו על תכלית החיים.

קבלת פנים חמה

כשתגיע לעולם הבא, ישאלו אותך: "מה אתה מחפש כאן?" ואתה תענה: "הכנתי את עצמי - חשבת על העולם הבא בזמן שחייתי בעולם ממנו באתי. עבדתי על זה!" "הו!" יאמרו. "שלום עליכם! ברוכים הבאים!" כי אתה עליון על כל האחרים. אתה 'דגול מרבבה' - אחד מעשרת אלפים. אתה גבוה בראש מעל כולם, כי למדת את הלקח של מה שאירע ביום השמיני, וחשבת בכל יום

- את השכר עבור עבודת חיינו אנחנו נקבל בעולם הבא. "חיימ'ל, בעולם הבא יתנו לך הכל! רק ה' יכול לשמח אותך באמת. ודע לך, חיימ'ל, שזה לא סתם שכר. השמחה שם תהיה כל כך אדירה, עדי שאנחנו לא נצליח לעמוד בה! הקב"ה יחיה אותנו שוב ושוב כדי להמשיך ולהרעיף עלינו את טובו". אלו הם סוג הדיבורים המתאימים לבית יהודי!

לא רק לזקנים

אני יודע שאנשים רבים לא אוהבים לשמוע על הנושא הזה, ואני לא מאשים אותם. שמא תחשבו: "זה כל מה שהרב מילר הולך לומר לי?! שיש עולם הבא?" אני מכיר אנשים שלא רוצים לשמוע על העולם הבא, וכשאני מדבר על הנושא, זה מצער אותם. הם היו רוצים לדמיין כביכול הם יחיו לנצח נצחים. אבל מה אפשר לעשות ידידי? חשוב מאוד שנפנים שהעולם הזה לא יימשך לעד, ושבמוקדם או במאוחר, יגיע זמנו של כל אחד.

יהודי חוזר הביתה לאחר הלווית אמו; היא הסתלקה לבית עולמה, וכעת הוא הולך לביתה כדי לשבת שבעה. הוא מוצא בית נקי ושקט; הבית מסודר להפליא, שכן בשבוע שעבר, אמו עוד סידרה וניקתה. אבל כעת היא איננה. אי, איזה צער! איזה צער! האמא המבוגרת או האבא המבוגר אינם. תמיד היתה להם מילה טובה עבורנו; כמה חבל שהם כבר לא איתנו. אבל על הבן הזה לדעת שיום יבוא וגם הוא כבר לא יהיה כאן. על כל אחד ואחד לדעת שהוא לא יחיה לעד. והגענו לעולם הזה כדי להתכונן.

למען האמת, הידיעה הזו לא אמורה לגרום לנו צער, כי כשאדם יודע שהוא חי למען מטרה, אזי כל רגע בעולם הזה הופך ליקר יותר ויותר. הוא נהנה מהעולם הזה עוד יותר בזכות ההזדמנויות שהוא מעניק לנו להשיג את ה'טוב מאוד' הנצחי. אדם חכם הרואה את הנולד אינו תולה את תקוותיו בעולם הזה. הוא יודע שאם הוא יעשה כן, הוא עתיד להתאכזב קשות. זו הסיבה שאפשר למצוא אנשים זקנים רבים שמרגישים הרגשה חמוצה ביותר כלפי העולם הזה - כי זה כל מה שעניין אותם, וכעת הם רואים כיצד הכל הופך לכלום אחד גדול.

החזרה הגדולה

פעם ביקרתי בבית אבות, והתבוננתי סביבי בזקנים שהתגוררו שם. המקום היה מלא ביהודים זקנים, בורים ועמי ארצות, והיה ממש 'רחמנות' להביט בהם. הם ישבו שם ובהו. החיים הפכו עבורם לאכזבה אחת גדולה. "כואב לי פה, כואב לי שם". "לא נשאר לי שום שיניים משל עצמי". "אני לא יכול ללכת למקום ההוא; אני לא

שאלה:

מה גרם למתח ששורר בין החסידים לבין המתנגדים?

תשובה:

התשובה היא: שום דבר. אנחנו דוקא מיוודדים מאד. אני מחשיב את עצמי ל'מתנגד' במלא מובן המילה, ולא רק אני, אלא רבותי; אצלנו לא נהגו שום דבר מהנהגות החסידים. בימינו, רבים מבני הישיבות נוהגים הנהגות חסידיות, אך אני עצמי לא נוהג כן, ומשפחתי מעולם לא נהגה כן. האמת היא שהם אפילו לא ידעו להגות את המילה 'חסידים', והיו אומרים 'סחידים'. הם לא הצליחו להגות את המילה כמו שצריך. במחוז שבו חיו באירופה, לא חיו חסידים כלל וכלל.

אבל לא היה קיים שום מתח בין רבותי לבין החסידים. היתה רק תקופה קצרה, כאשר קמה תנועת החסידות, שהגר"א זיע"א חשש שהחסידים - חלקם - יפרדו מהאומה היהודית ויקימו כת חסרת רסן שתעשה דברים נגד התורה.

הרעיון הזה אינו משהו שאני המצאתי, אלא הוא כתוב בספר 'מקור ברוך'. יש גם ספר מפורסם בשם 'זכרון יעקב' שגם שם כתוב כך. הוא כותב שבתחילה היו קבוצות מסוימות שהפריזו, והיה צורך לעצור אותם. המחלוקת שהוביל הגר"א נגדם גרמה לגדולי החסידות להגיב ולעצור את הקבוצות הללו, ומאז כבר אין שום מחלוקת.

האם הייתם אומרים שיש מחלוקת בין היהודים יוצאי סוריה, יוצאי מצרים ויוצאי הונגריה, רק בגלל שיש לכל אחד מהם מנהגים שונים? זו אינה מחלוקת. כיום יש מנהגים שונים, זה הכל. מדובר בעניינים פעוטים.

כל היהודים הנאמנים לתורה מאמינים בחומש אחד, תנ"ך אחד, גמרא אחת ושולחן ערוך אחד. אמנם הרמ"א הוסיף כמה דברים, אבל באופן כללי הכל אותו דבר. ולכן הייתי אומר שאין שום מתח או חיכוך בין חסידים לבין מתנגדים.

אדם שרוצה לתת פורקן ליצריו ולנהוג ברוע-לב כלפי המתנגדים בגלל שהוא נמנה על החסידים, או לנהוג כך כלפי החסידים בגלל שהוא מתנגד, ינהג ברוע-לב גם כלפי חבריו המתנגדים או החסידים. אתם תמצאו שאדם כזה נוהג ברוע-לב גם כלפי בני מינו. האם איננו מוצאים חיכוכים וקטטות בתוככי החוגים השונים, בינם לבין עצמם? איני רוצה לדבר על זה, אבל זה קיים. אפילו בתוך אותה קבוצה אנשים מתקוטטים. אנשים רעי-לב מחפשים תירוצים להתקוטט. אם האף של ההוא ארוך יותר או קצר יותר מהאף שלי, גם זה מהווה תירוץ למריבה.

על העולם הבא. האם תקבל שם מקום מקדימה, באמצע או מאחורה - זה כבר תלוי בעד כמה שתשקיע בדברים שעליהם שוחחנו. אבל קבלת פנים אתה תקבל - זה מובטח לך.

אז אם מישהו שואל אותך מה אתה עושה בעולם הזה - בין אם תענה לו ובין אם לא - לפחות אתה עצמך יודע שאנחנו נמצאים כאן כדי להתכונן ל'קריירה' הגדולה של אושר נצחי בעולם הבא. זהו היסוד שעליו אנחנו בונים הכל בעולם הזה. זהו יסוד החסידות ושורש העבודה, ומי ששם אותו לנגד עיניו, יוכל לבנות. אבל מי שלא, או מי שהיסוד הזה חלש אצלו, בונה ללא יסודות יציבים. כל היסוד של להיות יהודי הוא השכנוע הברור שהמטרה שלנו היא העולם הבא. לא שהחיים לאחר המוות הם נספח, משהו שגם אותו נקבל. לא - החיים לאחר המוות הם תכלית הכל!

רק העולם הבא הוא מה שחשוב! רק שם נמצא האושר הגדול! ומי שילמד את עצמו לחשוב בצורה כזו - חיינו יאירו באור יקרות. זה יזריק שמחה עמוקה אל תוך חיינו. כי לא משנה מה יקרה לו, מהמהמורות הקטנות ביותר של חיי היומיום, ועד הטרגדיות האיומות ביותר ח"ו, הוא יודע שהקב"ה מזכיר לו מהי המטרה של חיינו, ויודע שהוא הולך לקראת ההצלחה. וברגע שהוא סופג אל עצמותו את הרעיון של העולם הבא, הוא יצלח את כל סערות ותהפוכות החיים. הוא יגדל יותר ויותר כתוצאה מהלימוד של "אֵל תְּהִלּוּ" ששולח אליו השי"ת, בעודו מכין אותנו ליום הגדול שבו נעזוב את הפרוזדור הזה וניכנס לטרקלין הגדול של העולם הבא.

שבת שלום ומבורך!**בואו נהיה מעשיים****מתכוננים לעולם הבא**

יש כאלה שמדברים על לעשות כך וכך, אבל אנחנו נתחיל תכף ומיד לחשוב על העולם הבא. השבוע נקדיש בלי נדר לפחות שלושים שניות בכל יום כדי לחשוב על העולם הבא, ונזכיר לעצמנו שאנחנו נמצאים כאן רק כדי להתכונן לעולם הבא. במשך היום, בכל פעם שניתקל במהמורה כלשהי - כשדברים לא יצאו לפועל כפי שתכננו - נזכיר לעצמנו שהמאורע הזה נשלח אלינו כדי להזכיר לנו שהעולם הזה אינו תכלית קיומנו, אלא רק העולם הבא הוא עולם שכולו טוב.